

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ การใช้พื้นที่ของชุมชนบนที่สูงที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลง
พื้นที่ป่าต้นน้ำแม่แจ้ฟ้า อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง

ชื่อผู้เขียน นายสุรธรรม เลิศสาระ

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระ

รองศาสตราจารย์ ดร. อนุรักษ์ ปัญญาวัฒน์ ประธานกรรมการ
ศาสตราจารย์ ดร. มนต์ สุวรรณ กรรมการ
รองศาสตราจารย์ ดร. ชูเกียรติ ถีสวรรณ์ กรรมการ

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้พื้นที่ของชุมชนบนที่สูง ผลและปัจจัย
เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ป่าต้นน้ำแม่แจ้ฟ้า อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง

ผู้ศึกษาได้ค้นหาข้อมูลจากตำรา เอกสาร บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เครื่องมือใน
การวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์ กับหัวหน้าครัวเรือน 263 คน ซึ่งเป็นบุคคลกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธี Cluster
random sampling โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 95 จากจำนวน 310 คน แล้วเก็บรวบรวม
จัดหมวดหมู่ความสำคัญเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของข้อมูล ใช้การแจกแจงความถี่ ค่าสถิติร้อยละ
ค่าเฉลี่ย และนำเสนอผลการศึกษาโดยวิธีการบรรยาย

ผลการศึกษาพบว่า

1. ชุมชนบนพื้นที่สูงที่ศึกษานี้มีอาชีพหลักทำการเกษตร ปลูกพืชไร่ และไม้ผลยืนต้น
ผลผลิตไม่เพียงพอต่อการบริโภค การเพิ่มของสมาชิกในครัวเรือน และมีแรงจูงใจจากภาวะราคา
ผลผลิต (ราคาผลผลิตสูง) ชุมชนได้ขยายพื้นที่เพาะปลูกไปยังพื้นที่ป่าสมบูรณ์ โดยถางเปิดผิวน้ำดิน
การเก็บรวบรวม และบำรุงรักษาโดยการใส่สารเคมีกำจัดศัตรูพืช

2. ผลและปัจจัยที่เกิดขึ้นได้แก่ ทำให้พื้นที่ป่าลดลง มีโอกาสเกิดไฟป่า ทำให้สูญเสีย
ความหลากหลายทางชีวภาพ และความสมบูรณ์ของผิวน้ำดิน การพัฒนาสารเคมีลงสู่แหล่งน้ำ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยได้เสนอแนะให้ชุมชนควรประยุกต์ใช้พื้นที่ทำกินที่มีอยู่เดิม โดยใช้
ระบบวนเกษตรให้มีประสิทธิภาพ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรณรงค์สร้างคามเข้มแข็งของชุมชน
และส่งเสริมความร่วมมือของเครือข่ายให้เกิดจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

Independent Study Title	Land Use of Highland Communities Affecting the Change of Mae Chae Fa Watershed Forest, Chae Hom District, Lampang Province	
Author	Mr. Surathun Lertsara	
M.A.	Man and Environment Management	
Examining Committee	Assoc. Prof. Dr. Anurak Panyanuwat	Chairman
	Prof. Dr. Manat Suwan	Member
	Assoc. Prof. Dr. Chukiat Leesuan	Member

ABSTRACT

The proposes of this study were to study the Land Use of Highland Communities, and the causes and effects in changing Mae Chae Fa Watershed Forest, Chae Hom District, Lampang Province.

The researcher conducted the study by documentary, analysis field observations, and interviewing with key informants at the village level.

The finding of this study were as follows:

1. The highland communities in Mae Chae Fa watershed forest extended their cultivation areas to the nearby forest. Such extension was based on slash and burn, rotation farming and maintainance by using chemical substances and chemical insecticide.
2. The consequential results and factors were such as forest area reduction, bush-fire, reduction of biodiversity and soil fertilization, including chemical substances' contamination in water sources.
3. Based on the findings, a number of suggestions were made as that: (1) there should be an application of existing land use in the agro-forest system effectively; (2) conducting campaigns by responsible agencies to strengthen the communities' empowerment and networks with the sense of awareness in environmental conservation.